

ČAJ

Pro chvíle pohody

PROSINEC 2010

Časopis Autorů Jičínska

naděje kůň cválá životem
jako vítr po poli
za ním pak krokem
osel zkušenosti

osedlat oba si
to zabolí
ach zabolí

Richard Vysloužil

51

Vážení čtenáři,

máme tady opět konec roku a všechny vánoční, silvestrovské a novoroční oslavy, setkání a předsevzetí. Bývají to příjemné dny odpočinku, ale čím je člověk starší, zůstává ve mně osten melancholie, že něco končí, že jsem zase o rok starší.

A stejně na mě působí i poezie našeho hosta, Richarda Vysloužil, na první přečtení jsou to veselá hravá sdělení, ale při hlubším zamyšlení čtenář poznává, že nejde jen o radostné hraní se slovy, ale o životní hledání, postoje a zkušenosti. Jak jinak dešifrovat třeba závěr básně Dospívání, kde autor píše: „ ... jízvy ještě nejsou vidět.“

Richarda jsem poznal na letošní Literární Vysočině, po právu si z Chotěboře odvezl cenu za 1.místo v kategorii poezie.

A když už máme prosinec a Vánoce na krku, přibalil jsem jako dárek jednu svoji starší povídku, psal jsem ji více než před dvaceti lety, za zcela jiných podmínek v naší zemi, ale myslím si, že její poselství je platné i dnes, nakonec vzpomeňte si na

všechny ty reklamy, vnucující Vám ono zboží, bez kterého by ty Vaše Vánoce vlastně ani nebyly a vzpomeňme na závěr povídky Fronta na pětník: „Škoda jen, že těm houfům u pokladen, těm nedočkavým závistivcům stojícím frontu na pětník nebude již nikdy moci ze stupínku vysvětlit, že ty nejkrásnější lidské věci, bez kterých se neobejde žádný člověk, nikde nikdo, v žádném obchodě na celém světě, nikdy nekoupil.

Přeji Vám příjemné prožití všech svátků v kruhu svých blízkých a v novém roce 2011 zase v naší ČAJovně na shledanou!

Váš Václav Franc

OBSAH ČÍSLA:

Richard VYSLOUŽIL
– Básně (3 - 9)

Václav FRANC
- Fronta na pětník (11-12)

HOST ČAJE:

Richard Vysloužil (* 1978)

Narozen v Přerově na 61. výročí VŘSR se vší tou parádou kolem – lampionový průvod, ohňostroj, párky a čaj s rumem. Vystudovaný geologický inženýr, který se živil prodejem aut a vedením Chráněné charitní dílny. Bývalý bohoslovec. V současnosti pracuje v církevně-technické oblasti a je již téměř plně domestikován životem v Podbeskydí s hromadou domácích zvířat a jednou úžasnou ženou. Knižně ani časopisecky dosud nepublikoval, některé z textů se umístily v literárních soutěžích (LS Vladimíra Vokolka, Literárním Varnsdorf, Literární Vysočina, Seifertovy Kralupy). V dubnu 2010 byla jeho poezie představena v pořadu Zelené peři. Píše, protože musí.

ČAJ pro chvíle pohody

č.51 , prosinec 2010, ročník IX

Vydáno 5. prosince 2010 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájků 1724, 509 01 Nová Paka

Grafická úprava titulní strany Jozev dřevník Borovský

Interní tiskovina LISu

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!

BÁSNĚ RICHARDA VYSLOUŽILA

PO ROZVODU

podchodem hrdě
otec vedl syna
tekl mu sopel a
stáli u každé druhé výlohy

před sebou celý dlouhý
víkend

KOUPĚ RODINNÉ HROBKY

se nečekaně protáhla.

Ponejprv, že snad mramor.
No a zbláznil ses?
Co by tomu řekli sousedi?

Neposlouchá a ví svoje.
Tam.

Bude to taky takové?
Lidská hodina uplynula.

Teda žulu, snad...bychom...

Říkali chlapi v práci,
že na ni ptáci
tolik nesarou.

DOSPÍVÁNÍ

Svatý Šebestián s lucernou
vydal se
hledat kousek šípu

Bosý jde
a soumrak pučí za okny
a nevydává stín

Tu noc se děti probudily
bolestí mládí
bolestí vin

Jizvy ještě nejsou vidět

PO 25-TI LETECH

ona a on dva psi
lžíce do bot vchod
on bude fotbal
ona telefon novela

na zrcadle šmouha
společná zubní pasta

POVZDECH SHOPOHOLIKA NAD NEUSTÁLÝM ZDRAŽOVÁNÍM V JEHO OBLÍBENÉM OBCHODĚ

je mi z toho všeho
tak trochu
tesco

///

poprvé po 17-ti letech si
chtěli spolu vyrazit
děti odrostlé
tisícovka na týden stačit bude
doma pořádek
až přijedeme

pohádali se hned v autě
jak tu mapu držíš kam koukáš
nejed' tak rychle brzdi
přesně jako tvoje matka sakra
sjetí z cesty vzlyk

třicet minut zajižd'ky
ale 17 let bloudění

///

Až umřu, dají mi pokoj
a do pusy kus novin.

Jako do bot,
ve kterých se už nikdo
neproběhne.

IT ZNÁMOST

jmenuje se Vendy
a je user-friendly

NA PŮDĚ KOSTELA (VELIKONOCE)

krabice kočiček a anděl spolu
to zase zjara přijde čas
vyletět dírou pod vikýřem
nahoru
dolů

podle nás

///
bohyně kálí
v dutém bříše cinká
mincí žebrového mnicha

///
nadšeně čte knihu o milování
v noci pak získá několik vteřin náskok
po dechu však
lapáme oba

TOUHA

Chci pouze jedno – ji.
Kdy bude Bože dle mého?
V ní osrdí si piluji
o hranu lože ustlaného.

Alespoň malý závrt.

HLEDAL JSEM BOHA

a nakonec přišel sám.
Nečekaně
jako stud po prvním milování,
mezi třetí čtvrtou ranní,
se srdcem mezi prsty
a s poloprázdnou lahví vodky.

Povídal
proč mě hledáš
na mě je třeba někdy čekat.

JARO JARO

únorový mráz bíle ochcával
kostel u jakuba a
houmles co za pětku na tržnici
přerovnává bedny
zastrčil ruce hlouběji
do kdysikapes

///

téměř celý život v družstvu
slečna paní soudružka
nováková
od čtyř ráno na nohách
kýbl vidle prostý obzor mrvy
kdo s námi
kdo proti nám
sere pes
v neděli po obědě desítku

na stará kolena v obchoďáku
doplňuje zboží
a vnučka se za ní trochu stydí
nováková sem nováková tam
ale občas ji pouštějí na pokladnu

///

naděje kůň cválá životem
jako vítr po poli
za ním pak krokem
osel zkušenosti

osedlat oba si
to zabolí
ach zabolí

NEBOJTE SE, JÁ JSEM PŘEMOHL SVĚT

můj bůh je žid
obřezaný
a na dřevě

sem tam
když jdou věci do prdele
říkám si
není to tím

ZE SLABIKÁŘE PRO SOCIÁLNĚ SLABÉ

Ema nemá na maso.

KOMERČNÍ BANKA (Jiřímu Wolkerovi)

Komerční banka na kraji náměstí,
to není nějaká lečjaká věc.
Svítí bíle lidem pro štěstí,
svěřují se jí docela.

Penízky do ní vnášejí ze dvou stran,
z jedné špinavé a z druhé čisté.
Penízky jsou hebké jako samet
a čekají na lidi, boháče a žebráky,
aby jak inflační strašák je urychleně zamet',
tam kde jsou obchody, statky a služby
schované v tajemném objetí.

Když na ně penízky doletí,
vyráší na nich úsměvy.
Sladké nebo trpké.

///
zapálil jsem ti chloupky víš
líbí se mi když takhle voníš
ohnice
z opuštěné pihy na břicho
zkouším k ránu vykřesat
více tepla pro oba

KRISTUS POD HOROU BLAHOSLAVENSTVÍ

potřeboval si odskočit
nikde nikdo
pod nohama jen žlutý polní květ
má mě ráda nemá mě ráda má mě ráda
ááá mistře, tady jsi
lístky spěšně žmoulá v dlaních
nemá má
nemá

později kázal o lásce k nepřítelům

VESNICKÁ

zabíjejí prase
táto všechna čest
konečně nám slezl sníh
stopy blátivé čáry po saních
zabitá sobota
a v ní chlapů šest

dobré
dobré ráno

AMBICE

v posteli rodičů vyrábíme syna
vnuka dědice chloubu
za holku budou asi zklamaný
ale budoucí doktor
inženýr právník
to je panečku jiný kafe

ve třech letech upadne nešikovně na hřišti
a zbude brašnář
prodavač holič

v pivu taky nepoznáš
že se někdo vysral v ječmeni

SVÍTIL JSEM

Celý večer ve všech pokojích
noc za okny
si vyhrnula sukni

SUVENÝR

Castrol z Kuby

///
zdává se mi
že jsme jako dva angreštové keře
obíráme se když chcem

nad ránem se potom budím
potřísněný sádrovcem
halouzku nalomenou

POPRVÉ

Probud' se panno! Nevytěžená!
Dlaně do klína,
Bůh vtiskává svůj trojstěn.

Na posvátné půdě bosý
rozevírám tmu.
Aby střelec ve mně nestal se terčem,
andělem na okamžik popelavým.

Kapkou krve těžce odbolenou.

DOMA

až přijdeš
bude otevřeno

///
před branným cvičením jsme si obvykle
měřili nosy
čistili masky a sáčky od svačín
omotávali ruce nohy

uprdnutí jsme ale poznali
i se zánovním filtrem

co teprv atomovku vodíkovku plyn

///
vrážíme do sebe jako dva cizí světy
miluji tě miluji tě
dvě slova dvě věty
to se přeci unést dá

STĚHOVÁKOVA MILENKA

má ji jako skříň
ne víc
a ne míň

RODINNÝ KRB

ne
mě už netrápí nářky a bolení
noci děti
polibky na tvých rtech
jsem voda a teku
jsem řeka a smáčím druhý břeh

léta se nebudím s erekcí

DVACET MINUT

změnila práci
ráno má navíc dvacet dlouhých minut

snídaně manželovi
pečlivější ranní toaleta
nebo jen tak polehávat pomilovat
pohádat se

VE VLAKU (není kam spěchat)

je jí tak devět a
drží se udřený ženský se dvěma taškama
dusno a krátký tričko z druhé ruky
malý prsa
vybledlej nápis Pornstar

dočkáš se nudličko

VŠICHNI JSME ÚDY TĚLA KRISTOVA

jsem tvůj úd Bože
takový šulin

FRONTA NA PĚTNÍK

Václav FRANC

Do Štědrého dne chyběl necelý týden. Mezi ostrůvky mokrého sněhového nadělení poletovali pospíchající chodci, ověšení taškami a krabicemi nejrůznějších tvarů a rozměrů, jak vánoční stromečky dospávající poslední dny do velké slávy na balkónech a půdách domů. Dětské obličejíčky se lepily na skla rozzářených výkladních skříní. Nejmenší děti snily sny o mrkačkách a vláčcích, a ty o trochu větší zahřívaly promáčené ruce, v kterých se ještě před chvílí měnila mokrá, v centru města do šeda zbarvená, tvárná hmota do létajících koulí.

Jako mezi slalomovými brankami klestila si cestu davem Anna Vedralová. Vracela se z odpoledního nácviku vánoční besídky. Potichu si přeřikávala veselé scénky a do kroku jí pomáhal rytmus písniček všem dobře známých z dětských let. V samoobsluze, kam se vypravila pro pravidelný nákup, si u pokladny všimla stojící ženy. Kalamajka, mik, mik, mik byla rázem zapomenuta. Hádala jí osmdesát.

Zkostnatělá ruka se opírala o hůl. Záda skloněná nad paní pokladní a vrásčité obličej stařenky napovídaly, že nějaký ten pátek prohádala.

Anička si vždycky představovala, jaká bude, až ztratí všechny zuby. Možná, že se v ničem nebude lišit od té cizí paní. Možná, že se takového věku vůbec nedožije. Když byla malá holka, připadal jí každý, kdo chodil do školy, jako velký a všemocný čaroděj. Se stoupajícím věkem se představy o světě dospělých měnily. V osmnácti nechápala třicátníky, ve třiceti padesátníky a dnes, když počítá poslední roky do důchodu, marně přemítá o životě sedmdesátiletých.

„Nedá se nic dělat, paní, to potvrzení platí jen na prodejnu na náměstí!“ zvýšeným hlasem vysvětlovala pokladní.

„Ale mladá paní, já tam..., venku se to smeká, já upadnu,“ stařenka nevěděla, jak dál.

„Podívejte se, ten štrůdl lidí. Nemám čas vám to vysvětlovat. U nás za ten kus papíru nic nedostanete,“ skončila žena od bankovek výklad a začala se věnovat netrpělivým zákazníkům. Nikdo si staré paní nevšiml. Jen z fronty se ozvalo pár anonymních poznámek na adresu věčně spěchajících důchodců. Paní se neměla k odchodu. Nervózně, jako školák přistižený při porušení školního řádu, se třásl popsaný list papíru ve stařenčiných rukách. Anička scénu sledovala, čekajíc frontu na košík. Snad neradostná představa nepotřebnosti blížícího se stáří ji nabádala ujmout se staré ženy. Styděla se za všechny mladé, které za léta ve školních lavicích vychovávala. Jsou na prahu života, těžko jim vysvětlovat, že jednou utratí mladost za spoustu nepotřebných cetek a v peněžence zůstanou jen drobné pro stáří. Svět se změnil od dob, kdy ona seděla v lavici jako žačka.

„Dovolíte!?“ bez vysvětlení vzala list papíru, jehož okraje byly užmoulané a špinavé. Bez brýlí četla těžko. Paní dostala od národního výboru dárek k Vánocům. Zboží v hodnotě sto korun lze vyzvednout v prodejně na náměstí do 22. prosince. Anička věděla o akcích, kterými město přispívá dlouhověkým s nejnižšími důchody. Nejprve chtěla stařence vše vysvětlit, ale pak pochopila, že slova nemají váhu. Chytila osmdesátnici pod paží a řekla: „Paní, já jsem z národního výboru. Vezmeme si košík a pojd'te si vybrat, co se vám bude na svátky hodit.“ List papíru strčila do tašky a za asistence nechápavého pohledu paní pokladní spolu prošly do království vystaveného zboží. Babička neprotestovala. Oddala se Aniččině péči s takovou samozřejmostí, jakou často postrádala paní učitelka u třiceti rozdováděných mláďat ve školních lavicích. Celý život před ně předstupuje, až má někdy strach z toho, zda jí rozumějí. Jestli se jen neodbiflují poučky a definice, za které dostávají výborné a chvalitebné, a za zády nechápou vůbec nic. Ona je má vést, vychovávat, učit. Přitom sama neví, jak se to dělá. Neporadí si doma se svými, a potom káže na rodičovském sdružení, jaké děti jsou, jaké mají být a co z nich vyroste. A co je z jejich dětí? Nikdy neměla čas. Odbývala je, odstrkovala na poslední místo. Mireček se narodil v předposledním ročníku vysoké. Viděla jej o sobotách a

nedělích, telefonovala mezi skripty domů, kde máma, vlastně babička, zvládala úspěšně její roli. A když se konečně vrátila, Mireček se jí bál. A s Pétou to nebylo o nic lepší. Tahala jej do jeslí od malinka. Ráno by nejraději řekla, když mu myla obličej mokrou žínkou, aby otevřel zalepené oči, „jen spinkej“, ale nemohla, neboť práce byla přednější.

„Paní, ještě se vám bude hodit tohle,“ přidala do plnicího se košíku kilovku cukru. Promenáda mezi regály se blížila k závěru. Dvojice žen směřovala k pokladně.

„Sto dvacet šedesát!“ švihla očima pokladní po platící Aničce. Připomněla jí snachu, i věk souhlasil. Občas se na ni podívá stejně, když má připomínky k výchově malého Jakoubka. Ale co nadělá, snacha má vlastně pravdu: „Měla jste si vychovávat svoje!“

Měla, dnes ví, že měla dát přednost svým dětem před prací, zájmovými kroužky, schůzemi a poradami. Zapřísahala se, že kdyby měla novou šanci, takové chyby by neopakovala. Mirečka by nenechala lítat s klíčem na krku po sídlišti. Neodbývala by je unavená večer před spaním a prázdno kolem nich by už nikdy neplnila drahými hračkami, ale teplým mateřským pohlazením. Občas vše vytkne synovi a jeho ženě, ale staré chyby se opakují v novém balení.

Stará paní Aničce děkovala.

„Není zač,“ smála se Anna Vedralová, „a kde vlastně bydlíte, já vám s tím pomůžu.“

„Tady kousek,“ nechápavě kroutila hlavou stařenka. Dvojice žen se pomalým tempem posouvala vpřed, hledala uličku prostoru mezi zdivočelou masou lidí ženoucí se za kořistí. Před vchodem domu se zastavily: „Děkuju, děkuju.“

Asi nikoho nemá, děti se rozutekly, bůh ví kam, manžel dávno zemřel, snad jsem jí zpříjemnila Vánoce, pomyslela si Anička, když se za starou paní zaklaply domovní dveře.

„Jen, aby s tím na výboru nebyly nějaké oplétačky, že jste mi zboží vydala tady, a ne na náměstí,“ musela se ještě chvíli smát stařenčiným obavám.

Po letech se začínala těšit na Štědrý večer, který, v šedi let a záplavě dárků, ztrácel dětskou příchut' zázraku, taje a pohádkovosti. Aspoň jeden člověk bude mít letos vzpomínku na krásné Vánoce, na pomalu mizící vztahy člověka k člověku, snad aspoň jednomu člověku bude pod vánočním stromkem teplo u srdce. Anička si šla dál po svém. Chyběl jí dárek pro Petra, věřila, že se zaskočí podívat domů aspoň na opuštěný. V hračkárně se zastaví pro nějakou drobnost pro vnoučka Jakoubka. Věděla, že ten nejhezčí dárek již darovala. Škoda jen, že těm houfům u pokladen, těm nedočkavým závistivcům stojícím frontu na pětník nebude již nikdy moci ze stupínku vysvětlit, že ty nejkrásnější lidské věci, bez kterých se neobejde žádný člověk, nikde nikdo, v žádném obchodě na celém světě, nikdy nekoupil.

